

IZOBRAŽEVANJE, IZOBRAŽEVANJE IN ŠE ENKRAT IZOBRAŽEVANJE

Smo v času, ko se osnovnošolci in srednješolci odločajo in izbirajo smeri za nadaljevanje šolanja. To je, vsaj tako zagotavljajo številni pedagoški in psihološki strokovnjaki, najpomembnejša odločitev v življenju vsakega mladega človeka. Pa ne vem, če je to povsem res. V današnjem času imajo mladi veliko možnosti za prešolanje, preusmeritev in zamenjavo smeri študija v času študija in številne možnosti za drugi študij po zaključku prvega študija. Vse to jim je na voljo, če prva odločitev za študij ni bila ustrezna. Iz tega sledi, da ena napačna odločitev prav gotovo ni življenjsko usodna, ampak je lahko za dijaka ali študenta bogata življenjska izkušnja.

Kljub vsemu pa je treba mladim pojasniti njihovo odgovornost in pomembnost odločitev pri izbiri šolanja na višji stopnji in pri izbiri poklica.

V našem šolskem sistemu, predvsem na osnovnošolski stopnji, pogrešam predvsem različna testiranja, ankete in razgovore z mladimi, ki bi pokazali sposobnosti in splošne značilnosti mladega posameznika in njegove talente za opravljanje poklicnih aktivnosti, ko odrastejo. Prav ti rezultati bi morali učitelje in učence, predvsem pa starše, prepričati, kateri poklic je za posameznega šolajočega se učenca najprimernejši. Kot primer: v Švici začnejo s takšnim testiranjem učencev že po četrtem letu osnovnošolskega izobraževanja in to počnejo vsako leto z različnimi testi do zaključka osnovnega šolanja, ko se učenec najpogosteje odloči za poklic, kot so pokazali rezultati.

Pri nas pa pravijo strokovnjaki, da se osemdeset odstotkov mladih odloča na osnovi svojih čustev in le dvajset odstotkov na osnovi argumentov. Kaj pa so čustva? Kako mladi razvijejo ta čustva? Ali to pomeni, da so naši strokovnjaki nestrokovni in da na mlade ne morejo vplivati z argumenti?

Drugo, kar pogrešam v osnovnošolskem izobraževanju, je učenje fizičnih (delovnih) veščin in ročnih spretnosti, ki jih ljudje nujno potrebujejo pri številnih poklicih in tudi v vsakdanjem življenju. Če bi pri nas osnovnošolci imeli v programu več praktičnega pouka, bi prav gotovo marsikateri odkril svoj talent in bi sam spoznal, da mu je to delo všeč.

Tretja pomanjkljivost našega šolskega sistema na vseh nivojih pa je manko popolnoma neodvisnega nadzora izvajanja del. To je nadzor pri izvajanju učnih vsebin v predavalnicah in učilnicah in pri absorpciji znanj slušateljev. Takšen neodvisen nadzor bi v mnogih primerih dvignil kvaliteto poučevanja in bi moral biti v pomoč izvajalcem šolskih programov in njihovi strokovni in pedagoški rasti, ne pa šikaniranju.

Vsi, ki delamo izdelke iz nežive narave za trg, smo podvrženi najrazličnejšim nadzorom glede procesov izdelave in kakovosti izdelkov. Še več: za kakovost izdelka in njegovo delovanje moramo zagotoviti garancijo in če ta ni na predpisanem nivoju, moramo nositi materialno odgovornost. Izobraževanje pa poteka brez neodvisnega nadzora.

V Sloveniji na terciarni stopnji študira več kot osemdeset odstotkov mladih. To je največ od vseh razvitih držav v svetu. V zahodnoevropskih državah je to okoli petdeset odstotkov, v Švici pa le okoli dvajset. Takšna situacija sama po sebi ni slaba. Takoj pa se postavi vprašanje, ali je kakovost študija pri takšnem odstotku šolajočih se mladine zadosti visoka. Mislim, da ne.

Posledično imamo največ formalno izobraženega prebivalstva z diplomo terciarnega izobraževanja. V Sloveniji imamo največ doktorjev znanosti. Kje se to odraža? Ali mogoče v industriji? Dvomim. Ali mogoče v javnem sektorju? Še bolj dvomim.

Dodatno vprašanje pri tem je, ali prevelika lahkotnost dostopa do terciarnega izobraževanja pomeni, da zmanjka mladih, ki bi ostajali na nižji stopnji izobrazbe in opravljali poklice, ki so ravno tako izjemno zahtevni in v vsaki družbi potrebni. Ti poklici pomenijo manj zahtev po teoretičnem izobraževanju in več znanj, kot so različne praktične veščine in spretnosti.

Zakaj imamo pogosto težave pri razpisih za vpis dijakov v terciarno izobraževanje? Ali ni to zelo preprosta stvar? Treba je prilagajati število vpisnih mest za smeri študija, kar nam sporoča trg delovne sile.

Ker pri nas primanjkuje praktično vseh poklicev, pri katerih so potrebne delovne veščine in spretnosti, so se številna podjetja odločila, da sama organizirajo za svoje zaposlene izobraževalni sistem za poklice za lastne potrebe. To je velika zaušnica našemu šolskemu sistemu.

Strokovnjaki in svetovalci za mlade pri izbiri šolanja bi morali mladim prikazati tudi možnosti zaposlitve po zaključku študija. Na primer: če nekdo zaključi študij strojništva ali neko drugo smer tehnike, ima na izbiro mnogo več služb, delovnih mest in možnosti opravljanja mnogo več poklicev kot pa, če zaključi študij novinarstva ali neko drugo družboslovno smer.

Janez Tušek